

Ulf Adelsohn,
landshövding, Stockholm

Från Söders höjder till Stor-Berlin

"På mina nattduksbord, i stan och på landet, finns många böcker. Jag läser sällan allt i en bok, utan bara de delar som intresserar mig.

På nattduksbordet

Nyligen läste jag Per Ahlmarks *Det öppna såret*, om den slappa inställningen till kommunistiska diktaturer. På sextiofem stöd jag ganska ensam på högerns barrikader, så åtskilligt är bekant.

Anita Goldmans bok om Sigrid Hjertén, *Själén är alltid ren* har fascinerat mig. Hur han var en omsvärmad konstnär och hon en bifigur – fast idag har hon gått till historien. Jag skulle gärna ha en Hjertén-tavla på väggen. (Suck.)

Marie Sophie de la Gardie av Gun Björkman är ett utmärkt tidsdokument om en framstående affärskvinna på 1600-talet. Intressant för mig som varit inblandad i restaureringen av Tyresö slott, där hon periodvis bodde.

På Hembygdens dag hittade jag *Upptäckarna* av Per Anders Fogelström. En fin skildring av Söders höjder, spårvagnarna och två tonårspojkar uppväxt. Jag har läst allt av Fogelström, jag är också Stockholmspojke.

Slutligen Ralf Herrmanns verk *Haberlans – en familj som byggde Berlin*. Två judiska bröder som tänkte i kvarter istället för i enkla tomter, som aktivt bidrog till utvecklingen av Stor-Berlin."

Nedtecknat av
INGVAR VON MALMBERG

83 000

läsare

Rätt läsare.
Rätt redaktionell
miljö för din annons.

FINANSTIDNINGEN

Sevärda skotska slottshotell

Tack vare historiska sevärdheter på armlängds avstånd från golfbanor finns alltså mycket att se och göra i Skottland.

Man måste inte vara hängiven golfspelare, intresserad av slott och borgar eller tycka om whisky. Men som besökare i Skottland underlättar det.

Det fuktiga klimatet gör gräset ständigt grönt, med får som kantar vägarna. Golfbanor av varierande svårighetsgrad, med greenfees från en hundralapp och uppåt, gör upplevelsen ännu rikare.

Grönt kort behövs inte

På en del banor behövs inte ens grönt kort. Och här finns slott i alla former, renoverade till museer och hotell – eller i ruiner. Lägga därtill ett destilleri-besök så blir Skottlandsresa komplett.

Vi börjar i sydväst, vid populära utflyktslottet *Culzean*. Det byggdes 1792 och renoverades av National Trust till museum och hotell. Slottet ägdes av Kennedy-klanen fram till andra världskrigets slut.

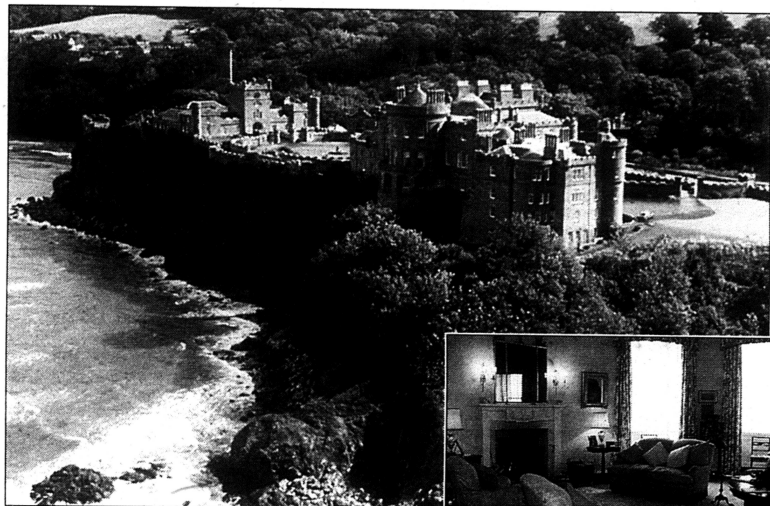
En intressant arkitektur fascinerar, liksom en välkött park. Av sex sviter vinner Eisenhewersviten. Pris för övernattnings i dub-

FAKTA / SKOTSKA SLOTT

FLY AND DRIVE är ett intressant sätt för svenskar som vill semestra i Skottland. De flesta större resebyråer har samarbete med flygbolag och biluthyrare, där boende kan ingå. Exempelvis på lantgård, farmhouse eller guesthouse. Pris 15 pund natten, vårdarna lagar ofta prisvärda skotska rätter.

Hotellpriserna varierar med säsong och läge, men räknas med 25 pund per person och natt. Såväl boende som restauranger är klassificerade av Skotska turistrådet.

Särskilda golfpaket erbjuds av de flesta hotell.

På skotska slott kan man bo bra i spännande historiska miljöer. Många slott har restaurerats av den halvideella organisationen National Trust for Scotland.

belrum 150 pund och uppåt, då ingår skotsk frukost och fri bar.

Från hamnstaden Ardrrossan tar färjan en timme till lilla bördiga ön Arran. Här tar oss vindlande vägar mellan gröna fält, omgivna av vulkaniska berg. Här finns små fiskerbyar, Brodricks vikingaslott med park, Auchgallos mystiska stengrav, plus golfbanor och lilla destilleriet i Lochranza.

Hedlandskapet tycks passa får och golfspelare, som samsas om utrymmet. Utöver små och stora hotell finns bed&breakfast och campingplatser. Vi väljer ett typiskt strandhotell i *Backfootwater* för 25 pund natten; med bar, inomhuspool, squashhall och biljardrum. Det ligger fem minuters strandpromenad från en av öns golfbanor.

Söder om Keith finns gott om slott och whiskydestillerier. Man kan välja en speciell "castle-trail" eller en "whisky-trail". I whiskys högborg Dufftown ligger

gamla slottet Balvenie och Glennfiddich-distilleriet.

En rundtur lär ut de mesta om single malt och avslutas givetvis med provsmakning.

Två pärlor

I lilla staden Dirleton finns två riktiga pärlor; slottet från 1225 och den viktorianska praktparken från 1850. *Hotel Open Arms* är medlem i A Taste of Scotland och erbjuder områdets bästa mat; med färiska råvaror och stil.

Dubbelrum med halvpension kostar 75-95 pund per person. För golfaren finns särskilda paket på härliga kustbanor. 220 pund för halvpension och utsökt mat.

Ett annat intressant slott är medeltida *Stirling's*, dock upptäckt av massurismen. Många av besökarna är amerikaner på jakt efter familjebanden. Som många andra slott har det en blodig historia, med segrar och förluster mot engelska överhögheten.

Köksregionen är helt nyanlagd – som den antas ha sett ut för 500 år sedan.

I Airth ett par mil kan man bo på ett 300-årigt slottshotell med 23 rum, ägt av *Radisson/SAS*. Byggherren har dock byggt om gamla stallar till ett annex om 126 rum. Man bör försäkra sig om att beställda rum verkligen avser slottet och inte annexet.

Servicenivån och karaktären är hög, dubbelrum med himmelsäng för 130-160 pund med frukost i slottet. Annexets priser är betydligt lägre; 110 pund och uppåt för dubbelrum. Pool, squash, fiske och jakt finns tillgängligt.

National Trust for Scotland är en medlemsorganisation. För 25 pund (familj 42 pund, livstidskort 500 pund) beviljas fritt tillträde till ett 100-tal skotska sevärdheter.

Organisationen sårar kultur-skatte genom köp eller donationer.

BO BENGTSSON

Kärlek på fornnordiska

Förhållandet till den fornnordiska kulturen har länge varit ganska sval i Sverige.

Visserligen har man på senare år gjort ambitiösa utställningar. Rockband som Nordman har haft en hel del framgång, intressanta historiska verk har kommit ut och utgrävningarna på Birka har nyligen avslutats. Men kulturvärdens reaktioner har ändå varit försiktiga och avvaktande.

Inte förrän med utomhusoperan *Runkärlek* har intresset för vikingatiden fått en intellektuell legitimitet. Denna storslagna uppsättning med 150 körmedlemmar har inte bara förmått ge röst åt de nordiska språken, utan också åt en stark underliggande vilja att bearbeta vårt förflutna.

Föreställningen har spelats i samband med Vattenfestivalen under fyra kvällar på Historiska Museets harmoniska inmergård i Stockholm. Regissören Gunilla Nordlund skapar en stark skönhetsupplevelse genom att utnyttja befintliga trappor, fönster, balustrader, träd, husväggar och himmel som scenografi till sin föreställning.

Gunnlög (Ania Eiding) blir kvar medan Sighmund (Bergthor Pålsson) seglar iväg till fjärran land. De får varandra till slut. Men själva fabeln är mest en tråd för kompositören Nils Lindberg att spinna sin nykomponerade musikverk runt. Det är musiken som lever, som lyfter och tar oss med.

Samiska jolkar och fåbodontor

Intresset i de andra nordiska länderna för detta projekt, som tagit flera år att framställa, har varit stort. Föga förvånande. Under två välmåttade timmar får vi höra snart sagt varje musikform. Förutom mer klassiska operatoner bjuds publiken på samiska jolkar, fåbodontor, svensk folkmusik med jazzinslag, gregorianska liturgier; man sjunger även på runsvenska, samiska och finska. Alltihop skapar intressanta kontraster – och ett mycket ovanligt musikdramatiskt verk.

Som i den klassiska grekiska teatern finns en 50-mannakör som kommenterar skeendet och driver handlingen framåt. Detta till en poetisk lyrik där normorna, alverna och jättarna får framträda, liksom Odin, Tor och Balder.

Runkärlek. Huvudrollsinnehavarna Ania Eiding (t v) och Bergthor Pålsson.
FOTO: EWA CEDERSTRÖM

I slutscenen framgår att Sighmund blivit döpt. Kan Gunnlög ta emot honom ändå?

Slutet är på sitt sätt föreställningens sensmoral. Vikingatidens naturtro övergår i ett kristet, mer naturvetenskapligt tänkande. Sam-

tidigt ger *Runkärlek* också röst åt en underliggande föreställning om skogens och vattnets mytiska väsen som funnits kvar i sagans form; ett dunkelt halvmedvetande, i alla nordiska länder.

INGVAR VON MALMBERG